

Alpaidis

Tijdschrift van de Heemkring Hoegaarden

Erfgoed Geschiedenis Volkskunde Biercultuur

Anno LIII nr. 206 1/2017

Driemaandelijks: maart, april, mei 2017

Afgiftekantoor 9550 Herzele

Inhoud Alpaidis 53ste Jaargang (1/2017), nr. 206

Waar zou de gemeentelijk jongensschool nog gezonder kunnen liggen dan naast het kerkhof

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

De Ernest Ourystraat, alias de Nieuwstraat, Steenweg op Charleroi. *(M. Dodion en W. Pedjko)*
Hoegaarden, anderhalve eeuw begraven in de kerk (1647-1796)

(Maurice Dodion, Wasily Pedjko en Dr. Paul Van Duynhoven)

Bijzonders publicatie in 'Orgelkunst' nummer 150 Restauratie van het orgel van Mariadal

Een boek dat ook ons heel wat leert: 'De levens van Jan Six'

Bij de herinrichting van het Hoegaardse kerkhof (1ste vervolg) Herinnering aan de brouwers
én aan de eerste suikerfabriek *(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)*

Onze post tijdens de eerste wereldoorlog (vervolg van nummer 205) *(Daniel Goffin)*

Merkwaardig geval van eeuwenoud (bij)geloof in wonderen in de kapel van O.-L.-Vrouw
van Bijstand onder Zétrud *(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)*

Inhoud Familieschoon 57ste jaargang (2016)

Inhoud van de 52ste jaargang van Alpaidis (2016)

**Hubert Mannaerts, voorbeeld van nooit opgevende creativiteit en moed blijft verbazen
Nu ook op Youtube met een stukje biografie en familiefoto's**

<https://m.youtube.com/watch?v=Lbg97IMYRsM>

of YOUTUBE 20 jaar leven met afasie – ullekeskermis strofe 1
en ook

20 jaar leven met afasie – ullekeskermis strofe 2

20 jaar leven met afasie – ullekeskermis strofe 3

Leven met afasie.wmv

(genealogie en biografie in volgend nummer)

Waar zou de gemeentelijk jongensschool nog gezonder kunnen liggen dan naast het kerkhof

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

Tot de ingebruikname van de gemeentelijke lagere school voor jongens en meisjes aan de Doelstraat in het jaar 1886, was de jongensschool gehuisvest in een lokaal van het gemeentehuis. In dat complex, als gemeentehuis in gebruik sinds 1834, was er ook een woonst voor de onderwijzer.

Het schoolreglement van hogerhand opgelegd en besproken in de Hoegaardse gemeenteraad van 16 oktober 1859 schreef ondermeer voor dat elke leerling moest beschikken over een ruimte van 60 dm² en over 3,50 m³ lucht.

Bijna vier jaar later werd de gemeente van hogerhand op de vingers getikt omdat aan de eisen, intussen al een paar keer door de kantonnale inspectie doorgespeeld aan de bevoegde minister, nog altijd niet was voldaan.

Het schoolcomfort was rond 1860 te Hoegaarden met zijn talrijke gehuchten al bij al niet erg optimaal. Er was in het centrum van de gemeente een gemeentelijke jongensschool beschikkend over een lokaal in het gemeentehuis en de aangenomen meisjesschool voor externen van de zusters aan de Vroentestraat. Te Hoksem was er een door de gemeente betaalde onderwijzer, die ontslag had genomen, zodat er niet alleen geen onderwijzer was, maar ook geen schoollokaal. Er was dringend nood aan het bouwen van een school te Hoksem, gehucht dat geen enkele redelijke verbindingsweg had met het centrum van Hoegaarden. En dan waren er ook nog Overlaar-Rommersom-Bost, waar de gemeente na lange jaren aandringen, ook al een school wou of moest bouwen. Twee nieuwe scholen om de gehuchten tevreden te stellen en dan nog een nieuwe school bouwen in het centrum, nogal evident dat de gemeente dat niet zo direct zag zitten.¹

Om de knoop door te hakken en met de administratieve overheid en de schoolinspectie overeen te komen besloot de gemeente in de raadszitting van 20 februari 1863 een commissie samen te stellen bestaande uit de **burgemeester J.F. Christiaens, dokter J.B. Van Nerum en Wampach**, leden van de gemeenteraad om een onderzoek in te stellen en een antwoord te formuleren op de eisen van de overheid. Drie weken later, op de raadszitting van 11 maart werd door J.B. Van Nerum het verslag van de commissie voorgelezen en met algemeenschap van stemmen aangenomen.

En wat stond erin? Hoe had men zich uit de slag getrokken?

De overheid eiste de bouw van een nieuwe school in het centrum **omwille van plaatsgebrek** op de huidige locatie aan het gemeentehuis

¹ Ook toen was er een, uiteraard gedeeltelijke, subsidiëring van hogerhand, maar drie scholen tegelijkertijd neerzetten was alleszins te belastend voor de begroting van de gemeente

Wat was het antwoord van de Hoegaardiers²:

Het voornaamste en eerste argument waarom wij een nieuwe school moeten bouwen is de **nabijheid van het kerkhof**. De commissie zet de zaak handig naar haar hand, want nergens had de schoolinspectie bezwaar gemaakt tegen de nabijheid van de begraafplaats.

En dan haalt men achtereenvolgens vier argumenten aan om aan te tonen dat de Hoegaardse **gemeentelijke jongensschool gelegen is op de meest hygiënische plaats van de gemeente**; de

De gemeenteschool als annex van het gemeentehuis bleef als bewaarschool dienst doen tot 1959

argumenten zijn achtereenvolgens de overvloedige begroeiing, de ligging op een compacte hoogte, de samenstelling van de bodem en de ondergrond die een perfecte ontbinding van de lijken verzekert dank zij de ideale balans tussen de grondkwaliteit en de vocht. Daarbij mag niet vergeten worden dat het grootste stuk van het kerkhof aan de andere kant van de kerk ligt, niet aan de zijde van het gemeentehuis. Een derde argument is het voordeel van de windrichting. De school ten noordwesten van het kerkhof, wat

maakt dat de overheersende winden, de westen-, de zuiden-, en de noordwestenwind ervoor zorgen dat , moesten er kwalijke geuren zijn, die alleszins waaien naar het zuidoosten, waar zij terechtkomen op de onbewoonde velden. Noch school, noch inwoners van de huizen rond de kerk hebben last van het kerkhof. De voorbije decennia hebben ons trouwens geleerd dat tyfus maar twee keer huis heeft gehouden de laatste dertig jaar, en wel in de woonsten gelegen aan de Beek en de Gete.

En wat het tweede argument betreft (Ha, ja!!!), het onvoldoende zijn van het huidige klaslokaal, wel daar kan Hoegaarden fier bij opmerken dat er weinig schoolgebouwen zijn in de provincie Brabant die zo goed aansluiten bij de vereiste reglementering! Er zullen trouwens kortelings twee scholen geopend worden: één te Hoksem en één voor Overlaar-Rommersom-Bost. Daardoor zullen de leerlingen van die gehuchten, die nu in het centrum moeten schoollopen vertrekken en dus meer ruimte laten voor de leerlingen uit het centrum. Als dat dan onvoldoende blijkt te zijn, we hebben in het gemeentehuis nog een vrij grote zaal die niet in gebruik is en waar wij de hulponderwijzer een lokaal kunnen geven.

Dat er een aparte toegang moet komen tot onze school en de huidige toegang, namelijk de deur tussen de woonst van de onderwijzer en klaslokaal moet toegemettst worden, daar zullen we voor zorgen; dat de 'toiletten' elders moeten geplaatst worden zodat er geen permanent toezicht mogelijk is, daar zullen we ook voor zorgen.

Einde van het verhaal: de inspectie en dus de overheid heeft geen nieuwe school geëist.

² Het verslag was in het Frans opgesteld en de discussies in de gemeenteraad werden door de secretaris in het Frans genotuleerd; dat was de gebruikelijke manier, de klassieke uitzondering niet te na gesproken; daarmee hebben we niet gezegd dat er alleen maar in het Frans werd gedebatteerd in de gemeenteraad

De Ernest Ourystraat, alias de Nieuwstraat, Steenweg op Charleroi.

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

3. Joseph Libert Dumont (Hoeg.-Rommersom 1816-1882), brouwer, stoker, schepen, stichter van de suikerfabriek te Hoegaarden

x Piétrebais 1846 Virginie Paillet

3.1. Emma Elodie Dumont (Hoeg. 1847-Brussel 18.05.1925)

x Jodoigne 1867 Libert Oury (Spa 17.04.1842- Jodoigne 25.10.1896), bankier, beheerder Grand-Pont

3.1.1. Ernest Oury (1871-Neerheyliem 05.04.1943), beheerder Grand-Pont (1905), voorzitter beheerraad (1920)

3.1.2. Marguerite Oury (1874-1951) x Jules Lowet de Wotrang (1864-1949)³

Voorzitter beheerraad Grand-Pont (1943)

³ Zoon van Gustave Maximilien Lowet en Sophie Mastraeten; kleinzoon van Maximilien Remy Lowet

Hoegaarden, anderhalve eeuw begraven in de kerk (1647-1796)

(Maurice Dodion, Wasily Pedjko en Dr. Paul Van Duynhoven)

Inleiding

De uitvoeringsbesluiten van het Concilie van Trente (1545-1563) verplichtten ondermeer dat de parochiegeestelijkheid systematisch een register bijhield waarin de dopen, de huwelijken en de overlijdens van hun parochianen werden genoteerd. Deze registers moesten volgens bepaalde regels worden aangelegd, bewaard worden en regelmatig gecontroleerd worden door de bevoegde overheid. De notities golden als officiële documenten voor de kerk, maar ook voor de wereldlijke overheid.

Over de bewaring, de (on)volledigheid en andere particulariteiten in verband met de Hoegaardse parochieregisters in het algemeen en de overlijdensregisters in het bijzonder moeten we bij een andere gelegenheid publiceren.

In dit artikel is de eerste bedoeling een alfabetische lijst te geven van al diegenen die begraven zijn in één van de bidplaatsen van Hoegaarden. Zo kunnen de leden van onze heemkring altijd contact opnemen voor bijkomende informatie en/of een bepaalde akte *in extenso* opvragen.

Het bewaarde overlijdensregister van de parochie Hoegaarden begint in 1647 maar vertoont o.a. een hiaat tussen 1649 en 1660. We vinden er de verwijzingen naar personen die begraven werden in de kerk: *sepultus/sepulta in templo* of *sepultus/sepulta in ecclesia* en van sommigen is er de verwijzing naar de plaats in de kerk waar ze begraven zijn. Bijvoorbeeld werd er begraven in het koor '*sepultus in choro*' of bij een altaar, aan de preekstoel of nabij de doopvont.

In de loop van 1796 eindigt de officiële registratie van dopen, huwelijken en overlijdens door de parochiegeestelijkheid. Vanaf dan is er de gemeentelijke burgerlijke stand om officieel de geboorten, de huwelijken en de overlijdens te registreren en bij te houden.

Hoe was het gesteld met de jurisdictie van de pastoor van Hoegaarden?

De 'Vrijheid Hoegaarden' telde 12 gehuchten waarvan sommige een kerk of ruime kapel hadden. Alle gehuchten maakten deel uit van de parochie Hoegaarden, behalve Groot-Overlaar, dat een zelfstandige parochie was. Het gehucht Sluizen/L'Ecluse vertoonde de eigenaardigheid dat op geestelijk gebied de huizen en hun bewoners verdeeld waren onder vier parochies en drie bisdommen. De kapel van S. Rochus en een aantal inwoners vielen onder het geestelijk gezag van de pastoor van Hoegaarden.

Bost, Rommersom, Hauthem en Hoksem hadden dan wel hun eigen kerk/kapel, maar ze stonden toch onder de jurisdictie van de pastoor van Hoegaarden wat de toediening van de sacramenten betrof. In en rond de kerkjes van Bost, Hauthem, Sluizen en Hoksem werd er begraven. Voor de kapel van Rommersom komen we maar heel toevallig, en bij een uitzonderlijke gebeurtenis de vermelding tegen van een begrafenis nabij/naast de kapel. Er was te Hoegaarden ook een gasthuis, totaal verdwenen nu, met een kapel toegewijd aan Sint-Elooi⁴, waarin ook heel uitzonderlijk een begrafenis plaats had. Hetzelfde geldt voor het convent van de paters bogaarden, sinds de helft van de 15de eeuw aanwezig te Hoegaarden; zij hadden een eigen kapel en begraafplaats. Ook hier werd uitzonderlijk een 'Hoegaardier' begraven.

⁴ Alleen de straatnaam 'Gasthuisstraat' herinnert nog aan het gasthuis.

Familienaam	De Rijkkel	Lambrechts
Auwerx	de Rousseau	Lamens
Bauterlé	De Tisse	Lamens
Bauwens	de Welde	Landewijck
Beijs	Dumont de Burré	Landewije
Biertens	Dumont de Burré	Lanneau
Bilant	Egghen	Larmeijer
Binet	Finau	Lauwaerts
Bonjean (Bonian)	Fouquet	Leclercque
Bormans	Francis	Leconte
Bormans	Geerts	Leemans
Bourdouz	Gennar	Legros
Bressin	Gentil	Linchat
Bressin	Gentil	Lindekens
Carpeau	Gilis	Lombair
Carpeau	Goffaerts	Maes
Ceuleers	Goise	Maes
Ceuleers	Hauwen	Maes
Coenegras	Hauwen	Maes
Collart	Hauwen	Maes
Collart	Heijn	Marix
Collart	Hermans	Martin
Daspen	Hermans	Melart
Dawans	Hermans	Montenaken
De Foucau	Hermans	Mulkaers
De Kinder	Hermans	N.N.
de Latin	Hermans	N.N.
de Longeval	Hermans	Nijs
de Longeval	Hijart	Nijs
de Molin	Hudts	Nijs
de Molin	Jacobs	Nijs
de Pas	Jadoul	Nijs
de Pas	Kenis	Nijs
de Pas	Kenis	Nijs
de Pas	Kenis	Orbaen
de Pas	Kenis	Peeters
de Pas	Keuleers	Peeters
de Pas	la Mal	Peeters
de Pas	Laboues	Pieraerts
De Puis (Vande Putte)	Ladmirant	Portemont

Preuveneers	Stockmans	van Godtsnoven
Preuveneers	Sweerdts	Van Goidtsnoven
Preuveneers	Sweerts	Van Herbergen
Preuveneers	Sweerts	Van Herbergen
Ralis	Sweerts	van Leeuwen
Reers	Sweerts	van Leeuwen
Rega	Sweerts	van Montenaken
Rega	Sweerts	Van Montenaken
Rega	Sweerts	Van Montenaken
Robens	Sweerts	Van Nerum
Schepers	Sweerts	van Osmael
Schepers	Sweerts	Van Parijs
Schoolmeesters	Talemans	Van Steenwegen
Schrijvers	Taveniers	Van Vlieden
Servaes	Teslin	Van Volsum
Souvet	Tetlon	Vande Putte
Souvet	Thomas	Vanden Dijk
Stevens	Tilemans	Vanden Putte
Stevens	Tilemans	Vanden Putte
Stevens	Van Aerschot	Vanden Schilde
Stevens	Van Asche	Vandermolen
Stienon	Van Asche	vandermolen
Stijlaers	van Diest	Vanosmael
Stoc(k)mans	van Diest	Vanosmael
Stockmans	van Diest	Vanosmael
Stockmans	van Diest	Verreau
Stockmans	Van Diest	Wannotte
Stockmans	van Dunhoven	Wijngaerts
Stockmans	van Duynhoven	Wijngaerts
Stockmans	Van Duynhoven	
Stockmans	Van Eijen	

De alfabetische lijst vermeldt al wie begraven is in één van de bidplaatsen van Hoegaarden. Zo kunnen de leden van onze heemkring altijd contact opnemen voor bijkomende informatie en/of een bepaalde akte *in extenso* opvragen met een e-mail dodionm@hotmail.com

Voornamen, omstandigheden zijn hier niet vermeld, evenmin als de welbepaalde kerk of kapel waar de overledene werd bijgezet.

(wordt vervolgd)

Bijzonders publicatie in 'Orgelkunst' nummer 150
Restauratie van het orgel van de kapel van Mariadal

Twee uitgebreide artikels, een eerste over het orgel in de kapel van *Mariadal* en een tweede over de orgelbouwer zelf van dit kunstwerk maken de hoofdbrok uit van het nummer 150 van *Orgelkunst*, het driemaandelijks tijdschrift voor orgelcultuur⁵. Het is een boeiende muzikale, cultuurhistorische én technische rondleiding doorheen *Mariadal*, zijn kapel en uiteraard het orgel, en er is ook plaats gemaakt voor een stukje Hoegaardse geschiedenis.

Een foto uit de oude doos met een zuster aan het orgel met er achter de balustrade van de vergroting van het dokzaal

Open Kerken Stichting

vzw De Vrienden van de
Sint-Rochuskapel

Mariadal
3320 Hoegaarden
Ingang Kloosterstraat

Bezoeken kan
van 01/04 tot 31/10
op zaterdag en zondag
van 14.00 tot 18.00

Groepsbezoeken
het hele jaar na afspraak
016/76.61.13
Of
zusters.mariadal@skynet.be

Het nummer van *orgelkunst* is voorzien een aantal mooie en sprekende foto's van de kapel en het orgel in al zijn facetten. Als vergelijkingsmateriaal zijn er ook een afbeelding van de orgels van Oorbeek, Diegem en Wezenbeek opgenomen. Opgepast, de datum bij het orgel van Oorbeek moet niet 1891, maar 1791 zijn.

Rochet en de schrijnwerker/beeldhouwer Bonnet worden uitvoerig biografisch, bibliografisch en archivalisch voorgesteld. Een lijst met alle bekende werken en de verwijzingen naar gerichte bibliografie daaromtrent maakt van het geheel een onmisbaar 'collector's item' voor wie houdt van orgelkunst en Hoegaarden.⁶

⁵ **Luk Bastiaens**, Het herboren *Adrien Rochet-orgel in de Sint-Rochuskapel van Mariadal te Hoegaarden*, - *Orgelkunst*, XXXVIII (2015), nr. 150, september 2015, p. 123-130

Patrick Roose, *Adrien-Rochet (1749-1823) – 'organarius Nivellae'*, - *Orgelkunst*, XXXVIII (2015), nr. 150, september 2015, p. 131-139

⁶ In de kapel zijn exemplaren van *Orgelkunst*, nr. 150 te koop

Een boek dat ook ons heel wat leert: 'De levens van Jan Six'

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

De familie Six – stamboom in directe lijn

Charles Six (1535-1595)	× Alix de Lattre (...-1602)
Jean Six (1575-1617)	× Anna Wijmer (1584-1654)
Jan Six I, heer van Wimmenum en Vromade, 'de eerste Jan' (1618-1700)	× Margaretha Tulp (1634-1709)
Jan Six II, heer van Hillegom, Wimmenum en Vromade, 'de 18e-eeuwse Jan' (1668-1750)	× Agatha Decquer (1668-1693) × Maria Calkoen (1674-1728) × Anna Elisabeth van den Bempden (1695-1773)
Jan Six III, heer van Hillegom, Wimmenum en Vromade, 'de rentenierende Jan', (1730-1779)	× Susanna Catharina Bors van Waveren (1730-1760) × Johanna Clifford (1733-1779)
Jan Six IV, heer van Hillegom, Wimmenum en Vromade, 'de patriotse Jan', (1756-1827)	× Johanna Maria Hop (1769-1809) × Anna Margaretha Cornelia van Gelé Twent (1782-1861)
Jan Six V, heer van Wimmenum en Vromade, 'ouwe Jan' (1788-1863)	
Jhr. mr. Hendrik Six, heer van Hillegom, 'Hendrik', (1790-1847)	× Lucretia Johanna van Winter (1785-1845)
Jhr. Jan Pieter Six VI, heer van Hillegom en Vromade, 'de 19e-eeuwse Jan' (1824-1899)	× Jkvr. Catharina Teding van Berkhout (1834-1887)
Prof. jhr. dr. Jan Six VII, heer van Hillegom en Wimmenum, 'de professor', (1857-1927)	× Hieronyma Maria Antonia Fortunata Bosch Reitz (1867-1951)

atlas contact

GEERT MAK

De levens van Jan Six

Een familiegeschiedenis

*'Met Anna Elisabeth van den Bempden
(1695-1773)*

*'Ich wille weten wy ghy syt
ende waer ghy vaert in dese tyd'*
(Familieboek Van den Bempt(2003))

'Omnia orta occidunt'
'Alles wat ontstaat vergaat'
(devies van Jan Six – ca. 1700)

'Zonder kennis van je verleden zwalp je rond' (Geert Mak)⁷

Het trimestriële tijdschrift van de Familievereniging Van den Bempt heeft er met het einde van ons jaar 2016 al 32 jaargangen opzitten en publiceerde in 2003 een 'Familieboek Van den Bempt' in 2 lijvige delen.⁸ De verschillende schrijfwijzen en betekenissen van de naam worden bestudeerd naast de familieblazoenen. Het belangrijkste opzet is de genealogie en de (mogelijke) verwantschap te achterhalen tussen de verschillende takken, waarvan er ook een tak wordt onderzocht uit Hoegaarden, al in 1563 aanwezig te Ast/Bost.

In het Familieboek en in de 32ste jaargang van het familietijdschrift wordt de Tak Amsterdam opgevoerd. Daarin lezen we dat Anna van den Bempden, dochter van Jan en Esther Tulp trouwt met Mr. Jan Six, Heer van Hillegom en Vromade.

De stamvader van de tak van Amsterdam was Joost van den Bempden, tweede zoon van Jan, geboren te Brussel in 1577, die zich vestigde in Londen en daarna trouwde in Keulen in 1607, stad waar hij ook overleed in 1658, zoals trouwens ook zijn echtgenote Catharina de Windele. Dit echtpaar had drie dochters en één zoon, Aegidius (1629-1667). Aegidius huwde in 1658 te Amsterdam met Anna Suzanna de Neufville, dochter van een voornaam koopman die op de Keizersgracht woonde. Aegidius woonde met zijn gezin ook op de keizersgracht en was op zijn beurt een voornaam kopman. Het echtpaar kreeg twee zoons: Aegidius en Jan. De vader van Anna van den Bempden (1695-1773) had één oudere broer, Aegidius, die schepen, burgemeester, directeur van de *Sociëteit van Suriname, Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie* ... was, maar kinderloos overleed en zijn vrouw een vermogen van 240.000 gulden naliet!

Jan Six trouwde in 1728 voor een derde keer. Anna Elisabeth van den Bempden was zijn achternicht. Hij was toen zestig, zij drieëndertig. De voornaamste achtergrond was financieel. Het familiekapitaal kon zo immers het beste bijeengehouden worden. De mogelijke gevolgen, inteelt, degeneratie, namen de families op de koop toe. Een bijkomende reden tot dit huwelijk was de vrees dat de tak van Jan dreigde uit te sterven; hij had zeven kinderen gehad tot nu en ze waren alle zeven overleden. Jan schiep via Anna een band **met een van de machtigste families van de stad, de van den Bempdes**. Als we kijken op de stamboom zien we dat Anna van moederskant een kleindochter was van de zeer bekende familie Tulp, ze was de erfdochter van de Tulpen, de laatste erfgenaam. Het hele vermogen, inclusief alle schilderijen, boeken, ... belandde zo bij de Sixen. Al deze rijke en machtige families woonden in de kapitale huizen langs de befaamde Gouden bocht van de Herengracht.

'Het huwelijksfeest op donderdag 21 oktober 1728 was een hoogtepunt in het leven van Jan Six. Alle huwelijksgedichten zijn bewaard; het huwelijkscontract was een fusie tussen twee

⁷ Geert Mak, *De levens van Jan Six, Een familiegeschiedenis*, Uitgeverij Atlas/Contact, Amsterdam/Antwerpen, 2016, 446 p.

⁸ Gilbert en Libert Vandenbempt, *Familieboek Van den Bempt*, 2 delen, 2003, tak Amsterdam p. 85-109
Tijdschrift van de familievereniging Van den Bempt, XXXII (2016), trimestriële uitgave, p. 14-22

familieconcerns waarbij het ging om miljoenencontracten. In de bovengang van hun woonst⁹ hangt Anna tussen de andere familieleden.’ Heel wat weetjes worden door de auteur rond gestrooid over huis en tuingebeurtenissen, maar ook over plaatselijke en internationale politiek. Leerrijk is de beschrijving van de barkoude winter van 1740: in Sint-Petersburg feestte het hof in paleizen enkel uit ijs gebouwd, over de Theems kon men lopen, in de grote huizen brandden de enorme haarden dag en nacht en nog konden de theekopjes aan de tafel vast vriezen.

‘Met Anna van den Bempden had ik graag eens een praatje gemaakt, het leek me, ondanks alle gecorrumpeerde deftigheid, een bijzondere vrouw’ (Geert Mak, p. 404)

‘Ongelijkheid was voor de meeste hoofdpersonen van dit boek een vaststaand gegeven, en onderdeel van de van God gegeven ordening die ieder een eigen plaats gaf, man en vrouw, zoon en dochter, dienstmeisje en burgemeester. Ondanks alle democratische revoluties was dit tot zeker 1900 de gangbare opvatting.’ (Geert Mak, p. 40)

‘Maar door alle eeuwen heen stuitte ik ook op hartelijke brieven, warme gebaren, doorleefde gevoelens. Bijvoorbeeld Anna van den Bempden, zo druk bezig met het wel en wee van haar zoontje.’ (Geert Mak, p. 406/7)

En zo kunnen we ook in deze familiegeschiedenis een en ander leren over de leefwereld en het gedrag van onze voorouders en besluiten dat er ook toen mooie momenten waren, maar nu veel meer en alleszins voor veel meer mensen.

⁹ Mogelijke tip voor de familie: een portret van Anna van den Bempden in het huis van jhr. Jan Six van Hillegom aan de Amstel 218 te Amsterdam; waar eveneens een grote collectie (liefdes)brieven, zaakpapieren ... van Anna; een correspondentie tussen Anna en diplomaat Cornelis Calkoen is eveneens bewaard gebleven (Geert Mak, p. 420)

Bij de herinrichting van het Hoegaardse kerkhof (1ste vervolg)

Herinnering aan de brouwers én aan de eerste suikerfabriek

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

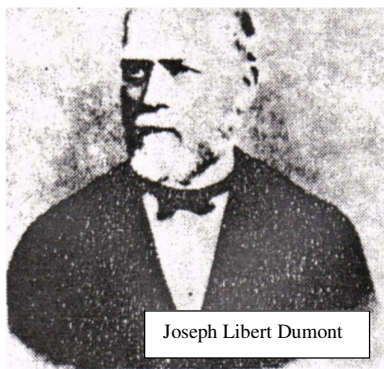
In het vorige nummer van *Alpaidis* bespraken wij kort de grafmonumenten van de familie Tomsin als voorbeeld van de plaatselijke combinatie begraafplaats en Hoegaards bier.

Een tweede voorbeeld op onze Hoegaardse begraafplaats, maar nu van de combinatie, of als men wil de concurrentie tussen de traditionele Hoegaardse rijkdom, zijn bier, en de nieuwe rijkdom van de 19de eeuw, de suikerfabricatie vonden wij op de sarcofaag Dumont – Paillet.

In 1846 na zijn huwelijk met zijn nicht Virginie Paillet (dochter van Hubert Joseph Paillet en Anne Sweerts uit Crécourt te Piétrebais en broeder van Henri Joseph Paillet, burgemeester van Hoegaarden van 1849 tot 1853), kwam **Joseph Libert Dumont (Rommersom 1816-Hoeg. 1882)** naar de Stoopkensstraat. Hij was geboren in Wommersom in 1816; als zoon van Joseph Dumont en Anne Catherine Sweerts. Zijn vader, Joseph Dumont stierf op 7 jan. 1844 en vanaf dan nam Joseph Libert de brouwerij over, waar hij bovendien ook jenever stookte. Doch het was pas vanaf 1846 dat hij de zaak van nabij volgde.

Als knecht had het gezin Dumont, Jean Livinus Peeters in dienst en deze Jean Peeters is de overgrootvader van de huidige brouwer van het Hoegaards bier Pierre Celis.

Joseph Libert Dumont

Rond 1850 waren er te Hoegaarden nog 28 brouwers en stokers.

Joseph Libert Dumont had maar al te goed begrepen, dat de bierhandel bestendig achteruitging, door de steeds toenemende concurrentie, vooral uit Leuven. Hij had nochtans getracht om te Hoegaarden tot een sterke corporatie onder de brouwers te komen, maar zijn opzet mislukte, want de eens zo machtige brouwersgilde was aanzienlijk verzwakt.

Dan zocht hij naar nieuwe mogelijkheden en het was zijn schoonbroeder Alphonse Vinckenbosch (getrouwd met Josephine Dumont) die hem in verbinding bracht met notaris Louis Vinckenbosch (achterkleinkozijn van Joseph Libert Dumont), die in 1838 de Tiense suikerfabriek had gesticht en als grote suikerfabrikant bekend stond.

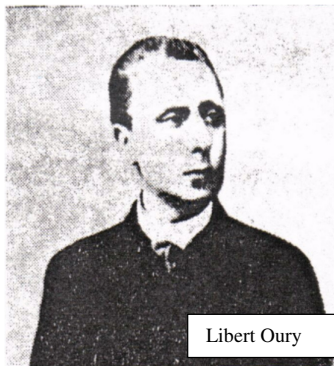
Zijn besluit stond vast, hij zou aan Hoegaarden een nieuwe industrie schenken, de suikerfabricatie.

Tot zijn rechtstreekse medestichters koos hij zijn schoonbroeder notaris Louis Alexander Putzeys (gehuwd met Rosalie Dumont), burgemeester van Hoegaarden van 1853 tot 1861 en van 1866 tot 1877 en zijn vriend Roch Appolinaire Van Goitsenoven, heer van het Gaethof te Meldert.

De fabriek in de *Fabriekstraat* ¹⁰in 1865 kreeg de benaming '*Fabrique de sucre Dumont & Cie*'. Joseph Libert Dumont werd voorzitter en Putzeys en Van Goitsenoven medebeheerders. Hun vergaderlokaal werd gekozen in '*La Tête de Boeuf*' in de A. Putzeysstraat¹¹.

De rijke brouwers uit het dorp, die hun zaak bedreigd voelden door de opkomst van de suikerkabriek stelden een protestcommissie samen en vergaderden in '*t Nieuwhuys* onder leiding van brouwer-stoker Charles Van Nerum uit de S. Cornelishoeve op de Vroente.

In 1882 overleed Dumont. Uit zijn echtverbintenis waren, vier kinderen gesproten:

Libert Oury

1.Emma (1847-Brussel 1925) x 1867 met bankier Libert Oury (Spa 1842-Jodoigne 1896), die als beheerder in de Raad van de Grand Pont werd opgenomen. Zij werden de grootouders van Jean Marie Lowet-Oury (Spa 1900-Neerheydissem 1970)

2.Leon (Hoeg. 1848), landbouwingenieur, brouwer, bleef ongehuwd

3.Alfred (Hoeg.1850) eveneens ongehuwd,

4.Rosalie (Hoeg. 1851 x met Charles Guyot

Ter ere van de Brouwer Dumont en vooral van Burgemeester Jean Baptiste Dumont en Joseph Libert Dumont, werd de oude overliggende '*Kerckebaen*' herdoopt, in '*Dumontstraat*'

¹⁰ Nu Henri Dotremontstraat

¹¹ huidige nr. 10

De eerste drie die een concessie kochten op het huidige kerkhof, volgens de beslissing van de gemeenteraad van 25 juli 1925, waren;

Lodewyckx-Vanhagendoren, wed. Jules, 4m² 375 (kelder)

Coppée Fernand, 3m² 500

Peten Joseph, 9m² 800 (kelder)

Op de gemeenteraad van 7 juli 1926 werd een tweede reeks concessies verleend:

Fillé, kinderen Eduard, 4m² 375

Cipers, kinderen Arnold (Cipers-Stockmans), 7m² 700 (kelder)

De erfgenamen Troost Lambert, 5m² 250

De erfgenamen Dumont Leon (Lowet voor Dumont Leon), 4m² 375

Inhoud Familieschoon Anno LVIII nr. 59(NR) 1/2017

Edito

Art. 235 Bestuursvergadering Confrérie van 28/01/2017 (*Herwig Van Nerum*)

Art. 236 Schenking echtpaar Vandertaelen – Van Nerum, (*Maurice Dodion en Wasily Pedjko*)

Art. 237 In memoriam Arthur Van Nerum (1928-2016) (*Willy Sweerts*)

Art. 238 Waardevolle schenking van de kinderen van Arthur Van Nerum aan de Confrérie
(*Maurice Dodion en Wasily Pedjko*)

Art. 239 Waar in Brussel hebben Hubert Sweerts en zijn familie gewoond? (vervolg)

Art. 240 Sweerts branche Longueville(*Maurice Dodion, Lelielaan 34, 3191 Hever*)

(*dodionm@hotmail.com*)

Art. 241 Inhoud van de 57ste jaargang van Familieschoon

Onze post tijdens de eerste wereldoorlog (vervolg van nummer 205)

(Daniel Goffin)

De post van de eerste oorlogsdagen

Postkarte

Monsieur Monseur

Tanneur

Jodoigne

aan. Mijnheer
den Opper Voorzitter
Van het nationaal Hulp- en

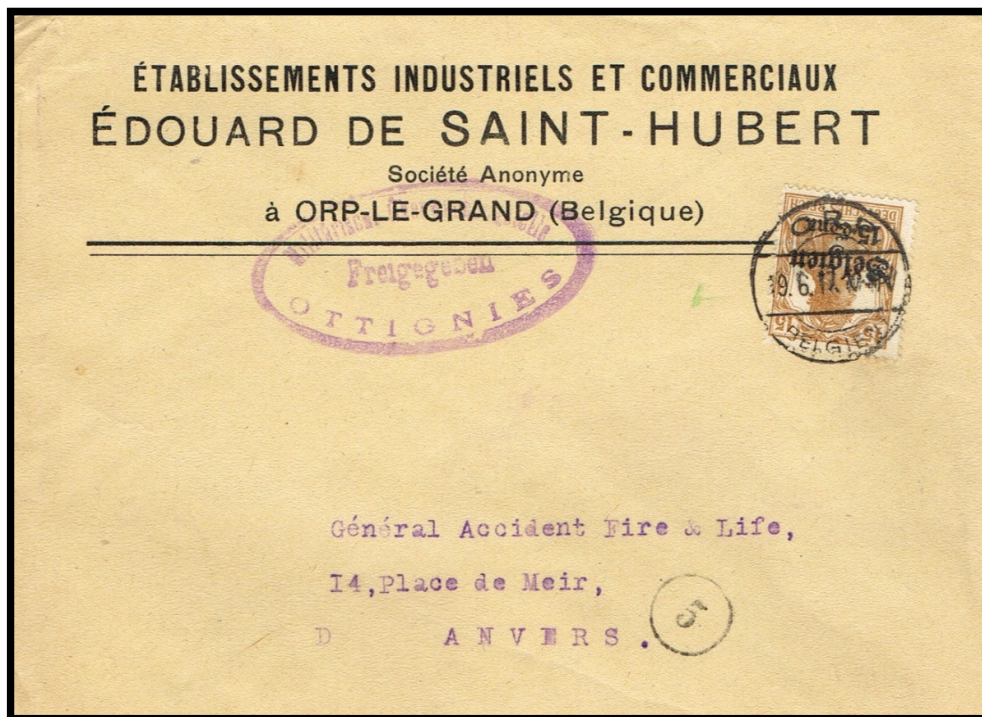
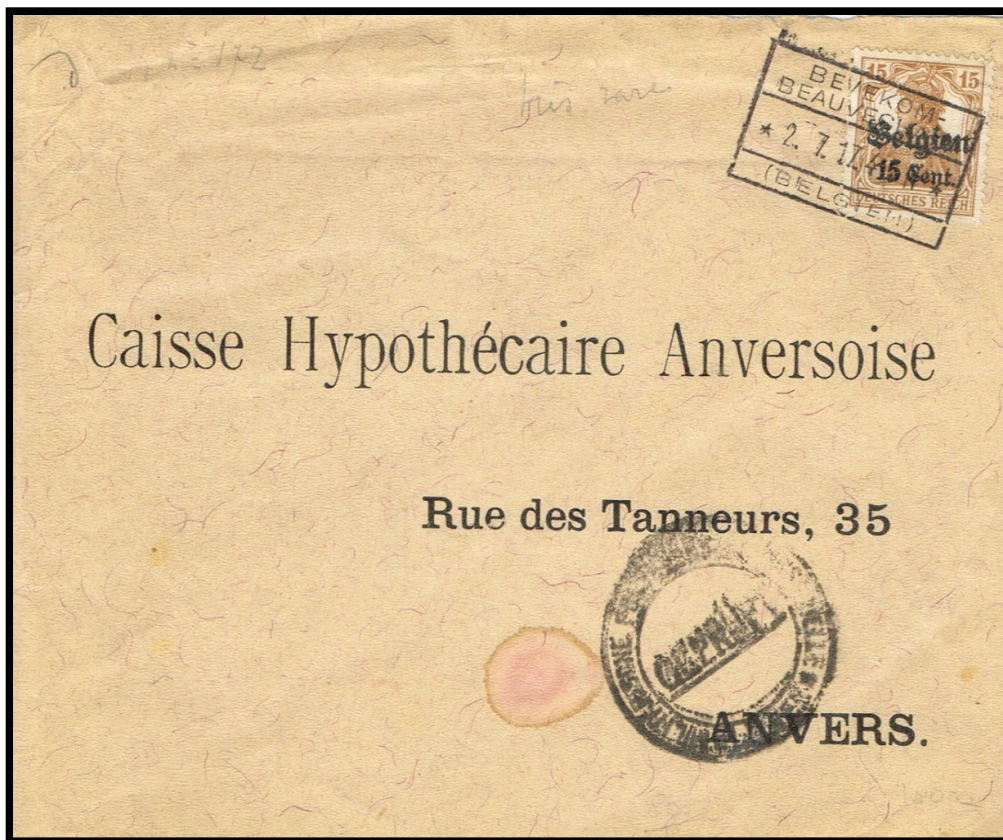
53
Monsieur Oscar Everaert

6, rue Dambrugge

ANVERS

De poststempels door de bezetter gemaakt om de vernietigde /verstopte originelen van vóór de oorlog te vervangen

Aangetekende zendingen

Bijzondere zendingen: Expressbrief

Merkwaardig geval van eeuwenoud (bij)geloof in wonderen in de kapel van O.-L.-Vrouw van Bijstand onder Zétrud in 1823

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

Op 20 april 1823 om tien uur 's avonds is **Maria Catharina Smeyers**, echtgenote van **Joannes Vanden Plas**, inwoners van **Sint-Maarten Vissenaken** bevallen van een doodgeboren kindje van het vrouwelijk geslacht. De vrouw¹² die bij de bevalling aanwezig was heeft naderhand ook bevestigd dat zij geen teken van leven bemerkt heeft. Omdat het kindje doodgeboren was heeft de vader *'gepijst het onnodig te zijn de geboorte te verklaeren aen den ambtenaer van den burgerlijken staet'*.¹³ Naar alle waarschijnlijkheid is de vader direct met het lijkje vertrokken naar de kapel van O.-L.-Vrouw te Zétrud, hopen op een wonder van bovenaf, want het kindje was niet gedoopt.

De burgemeester van Vissenaken verklaart dat hij op de 22ste vernam dat de vader het kindje naar de kapel van O.L. Vrouw van Bijstand te Zétrud-Lumay had gebracht, om daar *'door de gratie en de bijstand van Onze Lieve-Vrouw, en met bezonder voornemen van den zelve[n] dag weder te komen met het kind; maer aldaer zijnde hebben verscheide personen hem geraeden, van dit dood kind aldaer ten tijde van negen naervolgende dagen te laeten, met goed betrouwen op Onze-Lieve-Vrouw vermits het nog gebeurt is dat een dood kind alsdan gelegen hebbende negen dagen tot leven den negensten dag gekomen is.'* De vader was zo gesterkt door deze raadgeving (!) dat hij naar de pastoor van Zétrud-Lumay is gegaan om toestemming te vragen zijn kindje negen dagen in de kapel te laten liggen, toestemming die de pastoor zou verleend hebben, en dat is alles wat de burgemeester M. Van Parijs er, naar eigen zeggen, van wist

¹² Volgens het schrijven van de burgemeester van Vissenaken Sint-Maarten aan de procureur te Leuven; hij heeft het niet over een vroedvrouw, of een chirurgijn, maar over *'n vrouw'*

¹³ Het niet nodig vond de geboorte aan te geven in het gemeentehuis!

Maar zo gaat dat niet en er wordt een hele zaak van gemaakt, vooral bij het Departement voor de zaken van de Rooms Katholieke Godsdienst.

*Het mirakel van O.-L.-Vrouw in
handschrift 15de eeuw*

Op 27 april antwoordt de burgemeester van Zétrud-Lumay, de graaf d'Astier, aan de procureur te Leuven dat hij de 26ste bij zijn terugkomst uit Brussel het bovenbeschreven verhaal vernomen heeft, met er nog bij verteld dat de vader *'van den koster dezer gemeente ontfangen hebbende de sleutels van 't Cappelleken van O.-L.-V. van Bijstand gelegen in deze gemeente, aldaer ten toon gesteld heeft een kind zonder leven.'* De burgemeester voegt er aan toe dat men de vader niet alleen had doen geloven in het terug levend worden van zijn kindje, maar ook nog dat het dan lang genoeg zou blijven leven om gedoopt te worden. Dat doodgeboren kind was dus niet aangegeven bij de Burgerlijke Stand van Vissenaken, het was ook niet gedoopt. Vermits er geen sprake is van enige getuigen bij de geboorte is het aannemelijk dat er noch vroedvrouw, noch chirurgijn bij te pas is gekomen.

De burgemeester schrijft in zijn brief dat de vader met het kindje terug naar Vissenaken is onder begeleiding van de veldwachter. Er werden ook la de nodige maatregelen genomen met de Koninklijke

Marechaussee van Tienen om in de toekomst zulke gevallen te voorkomen. Blijkbaar, naar schrijven van de burgemeester, is er veel volk naar de kapel gekomen om dit schouwspel te zien.¹⁴

Biersprokkels

Op 30 juli 1851 maakten de studenten van het Klein seminarie van Mechelen een uitstap naar Tienen. Zo een dagreis was uitzonderlijk. Voor deze trip of 'grande promenade de Tirlemont' werd er geen eten meegenomen. In Tienen werd er getrakteerd met Leuvens bier en kocht men broodjes, bier van Hoegaarden, wit vlees, ham, boter en mosterd voor de maaltijd.

Een van de belangrijkste neveneffecten van de stokerijen en de bierbrouwerijen was dat ze een belangrijke rol speelden in de lokale landbouw. Hun afvalproducten waren een gedroomd veevoeder. Een ander afvalproduct was de houtas, afkomstig van het stoken. Houtas was **sinds de middeleeuwen** een gegeerde meststof. Brouwerijen en stokerijen verbruikten grote hoeveelheden hout, waardoor er een levendige handel was in hout, zowel als in houtas. Niet verwonderlijk dus dat Hoegaarden centraal gelegen drie openbare specifiek bij naam genoemde pleinen had: een Kerkplein, een Dorpsplein én een **Houtmarkt**.

¹⁴ AAM; Parochiearchief Zétrud-Lumay, 1823

Inhoud Familieschoon 57ste jaargang (2016)

55 NR (1/2016) 57ste jaargang

- Art 210 La Noble Confrérie des V Lignages de Notables de Hoegaarden (1741/1908-1971/ ..)
Art. 211 De genealogie van de familie Michel
Art. 212 De tweede reeks foto's van de Regentiedag van oktober 20
Art. 213 Het Franse leger te Hoegaarden anno 1747. *Oorlogsleed bij de familie Vanden Bempt - Du Mont te St-Katharina-Hautem.* (Dr. Gilbert Vandenbempt, Haasrode.)
Art 214 César Putzeys krijgt een tegemoetkoming van de Prov. Brabant voor zijn muzikale studies (1869)
Art. 215 Joseph Sweerts (1811-1835)
Kroniek van 2015 en 50 jaar de Klup (Christian Hennuy)
Inhoud van de 51ste jaargang van Alpaidis
Inhoud van de 56ste jaargang van Familieschoon

56 NR (2/2016)

- Art. 216 Het Franse leger te Hoegaarden anno 1748. *Opnieuw oorlogsleed voor de familie Vanden Bempt - Du Mont , maar ook een ontluikende liefde ...*(Dr. Gilbert Vandenbempt)
Art 217 Pakou in Amerika (1922/23) (Norbert Vranckx, Zétrud-Lumay)
Art. 218 Mijn herinneringen aan de eerste wereldoorlog (M. Dodion/W. Pedjko)
Art. 219 Afstamming notaris Marc Van Nerum uit de V Geslachten en de Hoegaardse (enkele) woonsten van de voorouders (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)
Art. 220 Familiegesciedenis aanvullen met schooluitslagen? Het kan! Uitslag van den wedstrijd in Godsdienst tusschen de leerlingen der lagere scholen (M.Dodion/W. Pedjko)

57 NR (3/2016)

- Art. 221 De Paradijshoeve, bakermat van de V Geslachten te ...koop!
Art. 222 Paul Putzeys in Amerika, *De vakantie van zijn leven?*
Art. 223 Te Hoegaarden zorgde het echtpaar Serviez-Huts, ongewild voor enige klaarheid in een troebele periode!
Art. 224 Le domicile d'Hubert Sweerts et de sa famille à Bruxelles
Art. 225 Het wapenschild Van Nerum

58 NR (4/2016)

- Art. 226 Bestuursvergadering Confrérie – 03/12/2016 (Herwig Van Nerum)
Art. 227 De voorbije Regentiedag (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)
Art. 228 Carolus van Nerum (Hoeg. 02.12.1743-Leuven 03.09.1768)
Art. 229 Dottermans, een naam met wortels te Hoegaarden (Jef Vanderwegen)
Art. 230 Familiegesciedenis Putzeysen (Norbert Vranckx)
Art 231 **Ons funerair erfgoed/Les cimetières Dringende oproep tot al onze familieleden en afstammelingen / Message d'urgence à tous nos membres**
Art. 232 De Stamhouder, een Familiekroniek, uitgeverij Prometheus, 2014 (19de druk)
Art. 233 M-Museum Leuven: Op zoek naar Utopia (tot 17.01.2017) onverwachte rol voor H.J. Rega (1690-1754) (Maurice Dodion en WasilyPedjko)
Art. 234 Waar in Brussel woonden Hubert Sweerts en zijn familie (Emile Leclercq)

Inhoud van de 52ste jaargang van Alpaidis (2016)

Inhoud Alpaidis 52ste Jaargang (1/2016), nr. 202

Vroom gebruik en volkswijsheid bij onze Palmprocessie
Oscar Finoulst en Albert Maes mee met de Boerenbond naar Rome en Assisi (25.4/5.5.1927)
Onder het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden
Taalgebruik te Hoegaarden in het verleden
Hoegaardse biersprokkels onder het Hollands Bewind in het licht van de actualiteit
Twee vliegen in één klap: waarom rijden we rechts? én een affiche uit de eerste wereldoorlog.
De Duitse zusters in de Congregatie in augustus 1914 bleven heel de oorlog te Hoegaarden en verhinderden veel leed (deel 2)
Kroniek van 2015 en 50 jaar de Klup (Christian Hennuy)
Inhoud van de 51ste jaargang van Alpaidis
Inhoud van de 56ste jaargang van Familieschoon

Inhoud Alpaidis 52ste Jaargang (2/2016), nr. 203

-*Visioenen van een genie*: Jheronimus Bosch en de drankzucht van de kanunniken van Sint Jan, bij de grote tentoonstelling in 's Hertogenbosch
-Brandbestrijding tijdens het Hollandse Bewind te Hoegaarden (*M. Dodion en W. Pedjko*)
-Nieuw initiatief te Hoegaarden over het *Hoegaards* bier, gesponsord door 't Kapittelhuis op de Houtmarkt - *Noël Verlaers uit Meldert exposeert*
-Bij de huidige werken aan het parochiecentrum
-1771 – 1856 De steenweg naar Tienen en de bareelrechten (*M. Dodion en W. Pedjko*)

Inhoud Alpaidis 52ste Jaargang (3/2016), nr. 204

-Tentoonstelling eerste wereldoorlog, een vooruitblik en hulde aan eeuweling *Albert Guilluy*
-Laurentius Gillis, beeldhouwer van de bekendste madonna in Antwerpen en waarom de Hoegaardiërs daar fier op mogen zijn
-Inwijding van het altaar opgericht in de Metropolitane Kerk te Mechelen in 1926 tot nagedachtenis der Geestelijken van het Aartsbisdom, slachtoffers van den oorlog.
-De pompiers en hun reglement, een 'sociëteit' opgericht in 1860
-Paramore herdenking op zaterdag 26 november; relaas over het Tiense gasthuis tijdens de tweede wereldoorlog (gebombardeerd in mei 1944)
-Ondanks handicap creatief, Ubri blijft ons origineel verbazen
-G. Kurth, befaamd historicus wordt herdacht en met hem onze eigen 'Jan van Hocsem (1278-1348)

Inhoud Alpaidis 52ste Jaargang (4/2016), nr. 205

-De herinrichting van het Hoegaardse kerkhof – De Brouwersgraven: Tomsin (*M. Dodion en W. Pedjko*)
- Wereldoorlog 1914-1918 door de bril van Camil, 'Witte' Dumont Camille: *'De Artisten van Hougaerde en hun werk'* (*M. Dodion en W. Pedjko*)
-Langs hier kwamen de Duitsers Hoegaarden binnen in 1914 en nu ziet het er zo uit
- 'De postdienst in België tijdens de eerste wereldoorlog' (*Daniël Goffin*)
-De geschiedenis van *Mariadal, een klastaak uitgewerkt door Ruben (4de leerjaar)* (*R. Geukens*)
-Patenten van Joseph Putzeys, *Jef Juus*, Hoegaardier, cultuur bevlogen en scheikundige, oprichter van de tweede grote suikerfabriek van Hoegaarden (*M. Dodion en W. Pedjko*)
-Een tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' en een boek over bier en jenevercultuur, beiden hebben heel wat te zien met Hoegaarden (en Outgaarden)
- De jaarlijkse 'Paramore' herdenking (zaterdag 26 november 2016) te Hauthem (*C. Puttevils*)
-Dottermans, een naam met wortels te Hoegaarden (*Jef Vanderwegen*)

Retouradres
Dodion Maurice
Lelielaan 34
3191 Boortmeerbeek

Driemaandelijks tijdschrift P802006
Afgiftekantoor 9550 HERZELE
Maart-April-Mei

WIL A;U;B; VANDAAG NOG HET LIDGELD STORTEN VOOR 2017. WIJ ZIJN NU AAN ONZE 53ste JAARGANG TOE, EN DIE FINANCIËLE BIJDRAGE IS DE ZUURSTOF DIE WIJ NODIG HEBBEN VOOR ONS TIJDSCHRIFT.

- **Alpaidis (verschijnt 4 x per jaar) en kost 15 EURO/JAAR**

Wie 5 euro betaald wordt lid van de heemkring zonder tijdschrift

Ons rekeningnummer : BE35 3631 3613 9237 BIC begunstigde: BBRUBEBB

Onze website: www.heemkring-hoegaarden.be

Bezoek ons ook op facebook

Inlichtingen: Carolien Geens . 016/76 78 43
e-mail: carolien_geens@hotmail.com
e-mail: dodionm@hotmail.com

OOK FAMILIESCHOON VERSCHIJNT 4X/JAAR EN EEN JAARABONNEMENT KOST 15 EURO EN KAN BEKOMEN WORDEN DOOR BETALING OP DEZELFDE BOVENSTAANDE REKENING

Bestuursleden Hoegaardse Heemkring

Yvette Kleynen (voorzitter),

Rik Cipers (ondervoorzitter)

Carolien Geens (secretaris), Elise De Dobbeleer, Diane Nitelet, Bart Hendrix, Arthur Van Nerum, , Wasily Pedjko, Bouthé Irène, Maurice Dodion, Georges Stienlet, Noël Verlaers en Raymond Billen